

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันเทคโนโลยีและสารสนเทศได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ของบุคคลในสังคมทั่วไป โดยองค์กรต่าง ๆ ล้วนนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้งาน ทั้งในเรื่องของระบบ และเรื่องข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการวางแผน การบริหารและการดำเนินการ โดยเฉพาะองค์กรที่มีการแข่งขันสูงและมีการลงทุนสูง การตัดสินใจเพื่อดำเนินการสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อให้เกิดผลคุ้มค่า เกิดความคล่องตัวรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ และมีการสูญเสียน้อยที่สุด จึงเป็นเรื่องที่ต้อง คำนึงถึงเป็นอย่างมาก ข้อมูลจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะช่วยในการตัดสินใจ ไม่เป็นไปอย่างเลื่อนลอย และระบบจะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้การดำเนินการ เป็นไปอย่างมีแบบแผน รอบคอบ และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบกับบทบาทของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบ และจัดการกับข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงด้วยแล้ว จึงนับได้ว่าระบบข้อมูลสารสนเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งในองค์กรปัจจุบัน (ไพรวะช งามสะอาด. 2547 : 1)

ระบบสารสนเทศทางการศึกษาก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สถานศึกษาที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้สะดวกและตรงตามความต้องการจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชาการ หลักฐานข้อมูลจริงที่สามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล เพราะสารสนเทศทั้งหลายนั้น นอกจากจะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้วยังนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดและสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย (กรมวิชาการ. 2544 : 8) กระทรวงศึกษาธิการมีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ระดมสรรพกำลัง การใช้กลยุทธ์และกระบวนการที่หลากหลาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับการดำเนินกิจการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทุกฝ่ายตระหนักและยอมรับว่าเป็น

ปัจจัยของการพัฒนา คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ศักยภาพของปัจจัยดังกล่าวมีบทบาทสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาค้นคว้า ทั้งในระบบและนอกระบบ การสร้างเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อเรียกใช้และแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อกำหนดนโยบาย การบริหาร การตัดสินใจ ตลอดจนพัฒนาสื่อการสอนและการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนการสอนล้วนเกิดจากศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งสิ้น (กรมวิชาการ. 2544 : 27-28)

ศรีไพโร ศักดิ์รุ่งพงศากุล (2547 : คำนำ) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์สื่อสารและคอมพิวเตอร์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการศึกษา การทำธุรกิจด้วย ความสามารถของอุปกรณ์ สื่อสาร และประสิทธิภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้องค์กรต่าง ๆ นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับและส่งข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ การทำธุรกิจและให้บริการบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการทำงาน ดังนั้น การเรียนรู้การใช้งานคอมพิวเตอร์การค้นหาข้อมูลเพื่อนำมา ใช้ในการตัดสินใจการวิเคราะห์และการจัดเก็บข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับทุกคน

ระบบสารสนเทศบริหารงานบุคคล (Human Resource Management) เป็นกระบวนการรวบรวมสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพยากรณ์ถึงความต้องการและกำหนดแผนด้านการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร เพื่อจัดการบุคคลที่มีความรู้ทักษะและความสามารถให้เข้าทำงานในด้านต่าง ๆ ขององค์กร ในปริมาณที่เหมาะสมกับงานแต่ละช่วง ซึ่งจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ให้สอดคล้องกับความต้องการและกลยุทธรวมขององค์กร (จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ. 2544 : 15)

โรงเรียนโพ้นทองวิทยายนเป็นสถานศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาด้านวิชาการต่าง ๆ และได้มีการพัฒนา หลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้เป็นสถานศึกษาท้องถิ่นที่มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานด้านต่าง ๆ และปัจจุบันหลายองค์กรได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศบุคลากร เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานบุคลากรได้ดีจากหลาย ๆ หน่วยงาน ที่พัฒนาระบบดังกล่าวมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการทำงาน และรองรับการขยายตัวขององค์กรในอนาคต ซึ่งระบบสารสนเทศของแต่ละหน่วยงานจะมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละหน่วยงาน (โรงเรียนโพ้นทองวิทยายน. 2550 : 3)

โรงเรียนโพนทองวิทยายน (2550 : 10) ได้กล่าวถึงปัญหาของสารสนเทศงานบุคลากร ในรายงานการประชุมประจำปีการศึกษา 2550 ดังนี้

1. การจัดเก็บข้อมูลประวัติบุคลากรภายในโรงเรียนมีการจัดเก็บไว้ในรูปแบบของเอกสาร และเพิ่มข้อมูล ซึ่งต้องใช้พื้นที่มากในการจัดเก็บ การจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน และเกิดความขัดแย้งของข้อมูล

2. การค้นหาข้อมูลล่าช้า เนื่องจากจัดเก็บข้อมูลอยู่ในรูปของเอกสารแบบฟอร์มรายงานและในรูปแบบไฟล์เอกสาร ข้อมูลมีจำนวนมากทำให้ประสบกับปัญหาในการเก็บรักษา การสืบค้นข้อมูลยังต้องอาศัยการค้นหาจากเอกสารซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และอาจเกิดข้อผิดพลาดจากการเก็บข้อมูลที่ไม่ได้เชื่อมต่อกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ มีระบบการทำงานซ้ำซ้อนรวมทั้งในระบบงานเดิมจัดเก็บข้อมูลอยู่ในรูปของเอกสาร การรายงานและประมวลผลด้วยระบบมือ และแบบฟอร์มรายงาน ข้อมูลมีจำนวนมากทำให้ประสบกับปัญหาในการเก็บรักษา การสืบค้นข้อมูลยังต้องอาศัยการค้นหาจากเอกสารซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และอาจเกิดข้อผิดพลาดจากการเก็บข้อมูลที่ไม่ได้เชื่อมต่อกัน บางครั้งแม้จะเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว แต่เป็นข้อมูลที่เป็นรายละเอียดมากเกินไป ที่ไม่อาจพิจารณาแยกแยะคุณสมบัติที่สำคัญ หรือข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับบุคลากร ได้อย่างเด่นชัด ก็ย่อมทำให้การใช้ข้อมูลนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก อีกทั้งระบบ สารสนเทศงานบุคลากรที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่มีราคาแพง และมีลักษณะเป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งบางคุณสมบัติก็ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงพัฒนา โปรแกรมระบบสารสนเทศงานบุคลากร โรงเรียนโพนทองวิทยายนขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยจัดการด้านการประมวลผลของข้อมูลด้านบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้งาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศ สำหรับงานบุคลากรอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมระบบสารสนเทศงานบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 กรณีศึกษาโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมระบบสารสนเทศงานบุคลากรที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศงานบุคลากร โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมระบบสารสนเทศสถานนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กรณีศึกษาโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2552 จำนวนทั้งสิ้น 55 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางเครซีเมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 48 คน จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพัฒนาโปรแกรมระบบสารสนเทศสถานนุเคราะห์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 กรณีศึกษาโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1. กรอบเนื้อหาเกี่ยวกับการระบบสารสนเทศสถานนุเคราะห์ โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1.1 งานทะเบียนประวัติ

2.1.2 งานประวัติการศึกษา

2.1.3 การฝึกอบรม และศึกษาดูงาน

2.1.4 งานด้านการลา

2.1.5 งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

2.2 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมระบบสารสนเทศสถานนุเคราะห์ โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การพัฒนาวงจรระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) โดยได้ดำเนินการเฉพาะขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนที่ 6 จาก 7 ขั้นตอน ซึ่งในส่วนของขั้นตอนที่ 7 นั้นเป็นขั้นตอนการบำรุงดูแล และรักษาระบบหลังการติดตั้งใช้งานแล้ว ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้ (ฮาไฟ พรประเสริฐสกุล, 2543 : 18-30)

2.2.1 ศึกษาปัญหา (Problem Recognition)

2.2.2 ศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study)

- 2.2.3 วิเคราะห์ระบบ (Analysis)
- 2.2.4 ออกแบบระบบ (Design)
- 2.2.5 สร้างหรือพัฒนาระบบ (Construction)
- 2.2.6 การปรับเปลี่ยน (Conversion)
- 2.2.7 บำรุงรักษา (Maintenance)

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน กำหนดการ และจัดการทรัพยากร ที่มีการจัดกระทำร่วมกันและสัมพันธ์กัน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหรือการดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ
2. บุคลากร หมายถึง ครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
3. การพัฒนาระบบสารสนเทศงานบุคลากร หมายถึง การดำเนินการปรับปรุงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการประมวลผล งานบุคลากรให้มีระบบสารสนเทศที่ถูกต้องสมบูรณ์ตรงกับความต้องการใช้ และทันสมัย ง่ายต่อการสืบค้น ทนต่อการใช้งาน และมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. ความพอใจ หมายถึง ความสนใจ ชอบใจ ของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้โปรแกรมระบบสารสนเทศงานบุคลากร โรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
5. ทะเบียนประวัติบุคลากร หมายถึง การกิจที่เกี่ยวข้องกับประวัติความประพฤติ การกระทำความผิดวินัย การร้องเรียน การลงโทษ การได้รับความรู้เรื่องระเบียบวินัย เกียรติประวัติดีเด่น การรักษาระเบียบวินัย คุณธรรม จรรยาบรรณครู
6. การศึกษาดูงาน หมายถึง กิจกรรมที่วิทยากรหรือผู้บริหาร พาคณะบุคคลไปศึกษา การดำเนินงานในหน่วยงานทางราชการหรือสถานประกอบการที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานจนได้รับการยอมรับจากสังคมหรือหน่วยงานรับรองมาตรฐาน ซึ่งเป็นงานที่คณะบุคคลมีความสนใจเพื่อนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนางานที่ตนปฏิบัติ
7. ผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศบุคลากร โรงเรียน หมายถึง ครู หรือคณะกรรมการที่โรงเรียนมอบหมาย ให้เป็นผู้จัดทำสารสนเทศในโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบต้นแบบสำหรับจัดเก็บ รวบรวม ประมวลผลข้อมูลบุคลากรครูของโรงเรียนโพนทองวิทยายน อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. มีต้นแบบฐานข้อมูลทะเบียนประวัติบุคลากร ข้าราชการครู
3. ได้ระบบสารสนเทศที่ช่วยให้ลดค่าใช้จ่าย ช่วยลดเวลา และแรงงานในการปฏิบัติงาน
4. ได้ระบบสารสนเทศ ที่ลดความผิดพลาด การซ้ำซ้อนของข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY